

Αθήνα, 13 Μαΐου 2011
Αριθμ. Πρωτ.: 140406/11806/2011

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη
Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας
Κλάδος Αστυνομίας Ασφάλειας και Τάξης
Δ/ση Διαβατηρίων
Χίου 8
161 21 Καισαριανή

Θέμα : "Λατινική απόδοση ονοματεπωνυμικών στοιχείων κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743, στα διαβατήρια ελλήνων πολιτών που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό".

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη με ανησυχία διαπιστώνει ότι, το τελευταίο χρονικό διάστημα, γίνεται αποδέκτης αυξημένου αριθμού αναφορών πολιτών, οι οποίοι διαμαρτύρονται για την αλλαγή στάσης της Δ/σης Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας στο θέμα της αναγραφής στα διαβατήρια, των ονοματεπωνυμικών των στοιχείων κατά παρέκκλιση του πρότυπου ΕΛΟΤ 743. Είναι δε χαρακτηριστικό το γεγονός ότι οι αναφορές προέρχονται ιδίως από έλληνες πολίτες που ζουν και συχνά εργάζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα σε χώρες του εξωτερικού. Η διαβίωσή τους, δηλαδή, χαρακτηρίζεται περισσότερο από τις συναλλαγές τους με αλλοδαπές υπηρεσίες παρά με ημεδαπές.

Ειδικότερα, οι αναφορές αυτές, αφορούν έλληνες πολίτες για τους οποίους σε προηγούμενα διαβατήριά τους, που έχουν εκδοθεί από τη Δ/ση Διαβατηρίων (αλλά και σε ελληνικά δελτία αστυνομικής ταυτότητας) είχε γίνει δεκτή η αναγραφή των ονοματεπωνυμικών τους στοιχείων στη λατινική γλώσσα κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 5§1 της Κ.Υ.Α.

3021/22/10/28.6.2005, όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει με τις Κ.Υ.Α. 3021/22/10-δ'/8.12.2005, 3021/22/10-στ'/26.7.2007 και 3021/22/10-θ'/23.7.2010.

Όπως είναι γνωστό, η εν λόγω διάταξη ορίζει: "*Στο διαβατήριο αναγράφονται τα στοιχεία προσωπικής κατάστασης του κατόχου (..). Το επώνυμο και το όνομα αναγράφονται και με λατινικούς χαρακτήρες, με μεταγραφή σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ 743 (...). Τα ανωτέρω στοιχεία αναγράφονται με λατινικούς χαρακτήρες κατά παρέκκλιση του προτύπου αυτού, ύστερα από αίτημα του ενδιαφερομένου, με βάση τη διαφορετική εγγραφή που υφίσταται σε δημόσιο έγγραφο ημεδαπής ή αλλοδαπής αρχής το οποίο υποχρεούται να επιδείξει. (...)*"

Εντούτοις, όταν οι εν λόγω κάτοχοι διαβατηρίων υπέβαλαν πρόσφατα αίτηση για αντικατάσταση του διαβατηρίου τους διαπίστωσαν, με έκπληξη, ότι το αίτημά τους για εκ νέου αναγραφή των ονοματεπωνυμικών τους στοιχείων στη λατινική γραφή, κατά παρέκκλιση του προτύπου ΕΛΟΤ 743 και όπως ακριβώς εμφανίζονταν στο προηγούμενο διαβατήριό τους, να απορρίπτεται. Απορρίφθηκε δε και η ένσταση που υπέβαλαν ιεραρχικά με το ίδιο αιτιολογικό.

Ως αιτιολογία της απόρριψης, σε όλες τις περιπτώσεις που περιήλθαν στον Συνήγορο του Πολίτη, αναφέρεται ότι η διαφοροποίηση από το πρότυπο ΕΛΟΤ που ζητείται συνιστά στην πραγματικότητα αλλαγή του ονοματεπώνυμου και όχι απλή μεταγραφή του στη λατινική. Η άποψη αυτή στηρίζεται στην 9/2010 γνωμοδότηση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, η οποία, όπως διευκρινίζεται συστηματικά, εφόσον έγινε δεκτή από τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, εφαρμόζεται υποχρεωτικά από τη διοίκηση και δεν υπάρχει δυνατότητα παρέκκλισης από αυτήν.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, με αφορμή προηγούμενες παρόμοιες αναφορές έχει ήδη επισημάνει στην υπηρεσία σας, ότι η διάταξη του άρθρου 5§1 της Κ.Υ.Α. κάνει λόγο για **διαφορετική εγγραφή** σε δημόσιο έγγραφο. Συνεπώς και κατ' αρχήν, η Δνση Διαβατηρίων δεν έχει λόγο να υπεισέρχεται σε εκτιμήσεις για το αν το "Constantine" λ.χ. ή το "Economidis" συνιστούν αλλοίωση και συνεπώς διαφορετικό όνομα από τα κατά πρότυπο ΕΛΟΤ "Konstantinos" και "Oikonomidou". Απλά (πρέπει να) αποδέχεται την διαφορετική εγγραφή του ονοματεπώνυμου όπως ακριβώς έγινε δεκτή στο προηγούμενο δημόσιο έγγραφο. Δεν μπορεί η Πολιτεία να αγνοήσει το γεγονός ότι από την ίδρυση του ελληνικού κράτους και μέχρι πρόσφατα το όνομα Κωνσταντίνος αναγραφόταν ως Constantin(e) αντί για Konstantinos σε χώρες με λατινικό αλφάβητο. Ή ότι τα θηλυκά επώνυμα αναγράφονται ακόμη και σήμερα στο εξωτερικό στην ονομαστική του αρσενικού γένους (π.χ Leandros αντί για Leandrou και Kartsonis αντί για Kartsoni). Είναι φανερό ότι η γραφή αυτή έχει παγιωθεί για τους έλλη-

νες της αλλοδαπής και φαίνεται εξαιρετικά δυσχερές αν όχι αδύνατον να τροποποιηθεί.

Στο ίδιο πνεύμα εντάσσονται και συναφείς αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας στο σκεπτικό τω οποίων αναφέρεται (1189/2005): *"Επειδή, εξ άλλου, το άρθρο 5 παρ. 1 του Συντάγματος κατοχυρώνει το δικαίωμα της ελεύθερης αναπτύξεως της προσωπικότητας, στοιχείο της οποίας αποτελεί το ονοματεπώνυμο του ατόμου. Χάριν της προστασίας της προσωπικότητας, αλλά και για λόγους δημόσιας τάξεως και ασφαλείας των συναλλαγών ο νομοθέτης μπορεί να ρυθμίζει τα της προσλήψεως και μεταβολής του ονοματεπωνύμου, καθιερώνοντας την αρχή της σταθερότητας και του αμεταβλήτου αυτού, προβλέποντας δε σχετικές εξαιρέσεις (πρβλ. ΣτΕ 2567/2002, 4473/1995 κ.ά.). Για την ταυτότητα του λόγου, ο νομοθέτης μπορεί να θέσει σταθερούς κανόνες μεταγραφής σε λατινικούς χαρακτήρες των ονοματεπωνύμων στα διαβατήρια και στα λοιπά έγγραφα, προβλέποντας όμως, χάριν κυρίως της προστασίας της προσωπικότητας του ενδιαφερομένου ατόμου, αποκλίσεις από τους κανόνες αυτούς. **Τέτοια απόκλιση δικαιολογείται και όταν υποβάλει αίτημα εκδόσεως νέου διαβατηρίου πρόσωπο, το οποίο έχει γίνει γνωστό και επί ικανό χρονικό διάστημα εξατομικεύεται, στο πλαίσιο των σχέσεων και συναλλαγών του στην αλλοδαπή, με ονοματεπώνυμο μεταγεγραμμένο στο διαβατήριό του σε λατινικούς χαρακτήρες με τρόπο διαφορετικό από αυτόν που επιβάλλουν οι ισχύοντες κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος σχετικοί κανόνες και το οποίο (πρόσωπο) ζητεί την διατήρηση στο νέο του διαβατήριο του αρχικού τρόπου μεταγραφής σε λατινικούς χαρακτήρες του ονοματεπωνύμου του.** Υπό το πρίσμα αυτό ερμηνευόμενη η μνησθείσα στην προηγούμενη σκέψη υπουργική απόφαση έχει την έννοια ότι ο θεσπιζόμενος με αυτήν κανόνας της μετατροπής ελληνικού κειμένου σε λατινικό βάσει του προτύπου ΕΛΟΤ 743 δεν είναι ανεξάρητος, αλλά υπόκειται σε εξαιρέσεις, όταν συντρέχει περίπτωση όπως η προαναφερθείσα."*

Ιδιαίτερη δε σημασία έχει, όταν το έγγραφο βάσει του οποίου ζητείται η παρέκκλιση από το πρότυπο ΕΛΟΤ είναι προηγούμενο διαβατήριο που εκδόθηκε από την Ελληνική Αστυνομία (ή/και ελληνικό δελτίο αστυνομικής ταυτότητας). Διότι στην προκειμένη περίπτωση είναι η ελληνική διοίκηση που αναγνώρισε το δικαίωμα στον πολίτη να αναγράφεται το όνομά του με τον συγκεκριμένο τρόπο στη λατινική απόδοση, δεχόμενη την συγκεκριμένη γραφή που προϋπήρχε σε άλλα έγγραφα ημεδαπά ή αλλοδαπά (και ιδίως αυτά). Είναι, δηλαδή, η ελληνική διοίκηση που επέτρεψε στον πολίτη να συνεχίσει μια πολυετή συναλλαγή με δημόσιες υπηρεσίες άλλων κρατών και να καταγράφεται και να προσδιορίζεται από αυτές με τα στοιχεία αυτά. Η απότομη και αιφνίδια μεταστροφή της διοίκησης στην λατινική απόδοση των στοιχείων στα διαβατήρια, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση των πολιτών, χωρίς μεταβατικό διάστημα εφαρμογής ή κάποιο ανάλογο μέτρο, το μόνο που κατορθώνει είναι να προκαλέσει μια άνευ προηγουμένου αναστάτωση στους ενδιαφερόμενους πολίτες που βλέπουν μια παγιωμένη κατάσταση (συχνά για πολύ μακρό χρονικό διάστημα, πλέον των 40

ετών) να ανατρέπεται και να καλούνται πλέον οι πολίτες να εξηγήσουν τη διαφοροποίηση σε κάθε αλλοδαπή αρχή που θα αναρωτηθεί σχετικά, χωρίς φυσικά να είναι εξασφαλισμένη η εκ μέρους της κατανόηση. Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι προφανές ότι αίρεται κάθε έννοια χρηστής διοίκησης και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του πολίτη προς τη Διοίκηση. Εύλογα δε αναρωτιούνται πολίτες τι θα γίνει εάν η διοίκηση αλλάξει εκ νέου γνώμη μετά την πάροδο κάποιου χρόνου και αποφασίσει να καθιερώσει διαφορετικό πρότυπο αναγραφής στα διαβατήρια και τις ταυτότητες. Διότι δεν είναι απίθανο αυτό το ενδεχόμενο. Ήδη σε διάστημα μικρότερο των δέκα χρόνων η νομοθεσία για την έκδοση διαβατηρίων έχει υποστεί πολλές τροποποιήσεις.

Από απαντήσεις της υπηρεσίας σας προς την Αρχή μας αλλά και προς τους πολίτες συνάγεται ότι το θέμα απασχολεί ήδη την ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ., έχει δε τεθεί εκ νέου ερώτημα προς το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους. Ο Συνήγορος του Πολίτη αντιλαμβάνεται ότι η Ελληνική Αστυνομία προσπαθεί να εναρμονίσει τον τρόπο αναγραφής των ονοματεπωνύμων των ελλήνων πολιτών στα διαβατήρια. Επίσης συμπαραστέκεται στην προσπάθειά της να εξαλείψει τις, υπερβολικές συχνά, απαιτήσεις των πολιτών ως προς τον τρόπο αναγραφής των στοιχείων τους, οι οποίοι πολίτες θεωρούν –εσφαλμένα- ότι ο τρόπος αναγραφής του ονοματεπωνυμίου τους ανήκει στην αποκλειστική τους βούληση και ότι η Πολιτεία δεν έχει λόγο σ' αυτόν. Τούτο όμως πρέπει να γίνει με τρόπο εύλογο και μεθοδικό χωρίς να αναστατώνει τη ζωή των ενδιαφερόμενων πολιτών σε βαθμό συχνά ανεπίλυτο. Διότι είναι γνωστό ότι όπως στην προκειμένη περίπτωση η ελληνική Πολιτεία έτσι και άλλες χώρες συχνά αρνούνται να αναγνωρίσουν διαφορετικά στοιχεία πολιτών από αυτά που ήδη γνωρίζουν, οδηγώντας την κατάσταση σε αδιέξοδο. Μια λύση λ.χ. που θα πρότεινε εφαρμογή του προτύπου ΕΛΟΤ 743 για όσα διαβατήρια εκδίδονται πρώτη φορά σε έλληνες του εσωτερικού και θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των ελλήνων που ζουν στο εξωτερικό φαίνεται πιο δίκαιη από την ενιαία αντιμετώπιση του συνόλου των πολιτών.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται και το παρόμοιο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν με την αναγραφή του ονόματός τους σύμφωνα με το πρότυπο ΕΛΟΤ, πρώην αλλοδαποί και νυν έλληνες πολίτες, των οποίων το όνομα έχει καθαρά αλλοδαπή προέλευση.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ευελπιστεί ότι η λύση που πρέπει να δοθεί θα υιοθετηθεί σύντομα, δεν θα ανατρέψει τις ζωές των ελλήνων πολιτών που ζουν στο εξωτερικό και θα τους επιτρέψει να εξακολουθούν να ταυτοποιούνται με τον ίδιο τρόπο που έχουν ήδη καταγραφεί στις αλλοδαπές αρχές. Η Αρχή μας, μάλιστα, θα ήταν πρόθυ-

μη να διατυπώσει σκέψεις και προτάσεις στις λύσεις που σκοπεύει να υιοθετήσει το Υπουργείο για την επίλυση του θέματος, εφόσον αυτές του κοινοποιηθούν εγκαίρως.

Για πληρέστερη ενημέρωσή σας παραθέτουμε τους αριθμούς εγγράφων απαντήσεων της υπηρεσίας σας προς πολίτες που αντιμετωπίζουν το συγκεκριμένο πρόβλημα: απορριπτική απόφαση από 16.3.2011 στο αίτημα ***** για έκδοση διαβατηρίου, απορριπτική απόφαση από 26.3.2011 στο αίτημα ***** για έκδοση διαβατηρίου, απαντητικό έγγραφο 3021/22/113/2924-α/4.5.2011 σε ερώτημα πολίτη προκειμένου αυτός να καταθέσει αίτηση για διαβατήριο. Επίσης, πολίτες που ενόψει της ανανέωσης του διαβατηρίου τους επικοινωνήσαν με τις υπηρεσίες σας και αφού πληροφορήθηκαν τις νέες ρυθμίσεις υπέβαλαν αναφορά στην Αρχή μας χωρίς να προχωρήσουν σε κατάθεση αιτήματος για έκδοση διαβατηρίου.

Κατόπιν των ανωτέρω, σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις τυχόν ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Βασίλης Καρύδης
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

Ενδιαφερόμενους πολίτες